

HET Vde INTERNATIONALE ACCOUNTANTS-CONGRES-BERLIJN (II) 1)

(Slot).

Kort verslag van de behandelde onderwerpen, in de volgorde, waarin de onderwerpen aan de orde gesteld werden.

1. *Aktienrecht.*

Achtereenvolgens kwamen ter sprake: de nieuwe tendenzen bij het vormen van N.V.'s; het ontstaan van de N.V., (waarbij gewezen werd op den invloed van den Staat door de wettelijke voorschriften), de macht en de bekwaamheid om te handelen, de wijze van oprichting, de publiciteit, de inbreng, ook anders dan door baargeld, de controle op de oprichting, en de gebreken soms aan de oprichting verbonden, alsmede de verantwoordelijkheid van de oprichters.

Dan de ontbinding der N.V. met de gevolgen daaraan verbonden, en de wijze van liquidatie.

Vervolgens wordt uitvoerig gehandeld over de financiering van de N.V., de soorten van aandelen en de overdracht daarvan. Ook kapitaalsverhoging en obligatie-uitgifte hebben de aandacht, alsmede de verschillende maatregelen tot zekerstelling van het kapitaal in verband met inkoop eigen aandelen, terugbetaling van ingelegde gelden en in het algemeen verkleining van het aandelenkapitaal.

Dan bespreekt het rapport de voorschriften in de verschillende landen met betrekking tot de organen van de N.V., dus de algemeene vergadering van aandeelhouders, het stemrecht, bescherming van minderheden, en het Bestuur, de Raad van Commissarissen en verdere controle-instanties.

Na een uitvoerige behandeling van het jaarverslag, de balans en winst- en verliesrekening, ook in verband met de publiciteit daarvan en de controle daarop, wordt dan nog in het kort over de accountantcontrole gesproken, maar daaraan is een afzonderlijk Generalbericht gewijd.

2. *Planung in der Unternehmung.*

Uit de referaten van de verschillende landen blijkt een groeiende belangstelling voor toepassing van de budgetmethode, die invloed heeft niet alleen op de boekhouding, maar op de geheele bedrijfsvoering van de ondernemingen en op de gehele huishouding van den staat.

De Generalberichtersteller beschrijft het ontstaan van het systeem en zijn doelstelling. Men verkrijgt er een nuttig controle-middel mee, maar nog veel belangrijker is het budget als instrument voor de bedrijfsleiding. Twee fasen trekken de aandacht nl. de opstelling van het budget en het gebruikmaken ervan. Hij bespreekt dan ook drie onderdeelen: de begroting van den omzet, van de productie en van de financiering, waarbij hij de meening lanceert, dat, hoewel de omzetbegroting in veel gevallen predomineert, er toch vele gevallen voorkomen, waarin aan de productiebegroting de eerste plaats gegeven moet worden.

De voordeelen van het systeem worden dan zoowel vanuit het gezichtspunt van de private onderneming, als uit dat van de Staats- en Sociaal economie gezien. Het algemeen ingevoerde systeem van budgetteeren moet de grondslag zijn van algemeene welstand en stabiliteit.

3. *Prüfung des Jahresabschlusses.*

Dit referaat, waarin de beroepspraktijk uit vele landen sa-

mengevat wordt, zal ongetwijfeld door zeer velen ter hand genomen worden, alsook de referaten door elk dier landen ingezonden. Het onderwerp heeft veel kanten, en het is haast onmogelijk om het geheel recht te doen, in een natuurlijk zeer beknopt overzicht, als ik hier kan geven.

De vraag of uitvoerige wettelijke voorschriften voor de boekhouding, de samenstelling der balans en winst- en verliesrekening, de inhoud van het jaarverslag, enz. ook in verband met concerns noodig is, wordt door den samensteller van het referaat met een uitdrukkelijk „ja” beantwoord.

Voor den aard en den omvang van het onderzoek komt het hem voor, dat de vraag of de balanscontrole wettelijk is voorgeschreven of niet, van groote beteekenis is. De Pflichtprüfung ziet hij als een Ordnungsmässigkeitsprüfung, afgescheiden van de Unterschlagungsprüfung, en als geen voorschriften daarentrent bestaan, worden die twee heel verschillende controles door elkaar gehaald. Hij vreest ook invloed van den opdrachtgever als de balanscontrole niet wettelijk geregeld is, hoewel die invloed in landen waar het beroep reeds lang een vertrouwenspositie inneemt veel geringer is, dan in landen, waar het beroep zich nog pas kort geleden ontwikkeld heeft.

Hij behandelt dan achtereenvolgens:

1. de grenzen van de controle bij de verplichte controle.
2. de vraag of de Abschlussprüfung ook inhoudt controle op de bedrijfsleiding en op de dividendpolitiek. (in verschillende landen geheel verschillend behandeld).
3. het karakter van de balanscontrole.
4. grondslagen voor een regelmatig onderzoek bij een normale balanscontrole, in verband met de controle der boekhouding, der balans, en der winst- en verliesrekening. Over de controle der resultaten wordt in de referaten der verschillende landen maar weinig gezegd. Als te behandelen vraag blijft bestaan of het bij de verplichte controle tot den plicht van den accountant behoort vast te stellen of en in hoeverre het getoonde resultaat beïnvloed is door de opheffing van stille reserves.
5. de vorm van het verslag en van de goedkeuring der jaarrekening, waaruit blijkt, dat nergens een zoo groote verscheidenheid bestaat als op dit punt. Een vijftal vragen worden omtrent dit punt geformuleerd, en het is aan de accountants der verschillende landen overgelaten die in hun vakliteratuur te behandelen, want op het Congres was geen tijd om op deze vragen in te gaan.

Na de vorengenoemde beschouwingen gaat de referent over tot een meer systematische behandeling van de tegenstellingen in de verschillende landen, waarbij hij hier en daar uitvoerig op de gestelde vragen ingaat.

Zijn in alle opzichten vakkundige beschouwingen en vergelijkingen zijn bestudeering en overweging alleszins waard.

4. *Berufsfragen des Prüfungs- und Treuhandwesens.*

Ook deze samenvatting van een aantal beroepsvragen, zooals die in de verschillende nationale referaten behandeld werden, verdient de aandacht, omdat hieruit blijkt, dat de beroepsopvattingen in de verschillende landen nog onderling sterke verschillen vertoonen. Achtereenvolgens zijn behandeld:

1. Algemeene ontwikkeling van het beroep, ook in verband met wettelijke regeling.
2. Systeem van de ordening in het beroep.
3. Grondslagen voor de beroepsuitoefening.
4. Specialiseering.
5. Honorarium.
6. Toelating tot de beroepsuitoefening van vreemdelingen.
7. Enkele diverse punten, als verzekeringsplicht tegen geldelijke aansprakelijkheid en de assistentenvraag.

¹⁾ I in de aflevering van November 1938, blz. 173.

*) **Rectificatie.** In het eerste deel van mijn artikel en wel blz. 174, tweede kolom, staat als referent over „Steuerprüfung” alleen W. N. de Blaey genoemd; mede-referent was Drs **A. Kammer**, V.A.G.A.

Onder de grondslagen voor de uitoefening van het beroep wordt o.a. de tegenstelling besproken van Treuhandgesellschaft, tegenover de al of niet in organisch verband samenwerkende Einzelprüfer. Verder de vraag omtrent de stereotype accountantsverklaring onder de balans en de daaruit volgende verantwoordelijkheid van den accountant.

Een uitlating in dit door mij samengestelde Generalbericht moet ik rechtzetten. Uit een Duitse samenvatting van het Italiaansche referaat meende ik te moeten opmaken, dat de Italiaansche wet voorschrijft, dat onder bepaalde omstandigheden de Italiaansche accountant deel uitmaakt van den Raad van Commissarissen, en dat hij dan als auditor de jaarrekening teekent. Uit de mededeelingen van de Italiaansche afgevaardigden en uit een privé gesprek met een hunner is mij gebleken, dat die opvatting onjuist is. Italië heeft wel voorgeschreven, dat bij bepaalde grootte van het aandeelenkapitaal ragioniere lid van den Raad van Commissarissen moeten zijn, maar dan zijn zij niet de controleurs van de administratie, die de jaarrekening teekenen. Daarvoor wordt dan een andere accountant aangewezen.

De bezwaren, die ik tegen het systeem uiteenzette, bleken dus niet in dien vorm te bestaan, maar naast ontwijfelbare voordeelen, blijven andere nadeelen bestaan, waarop ik echter te dezer plaatse niet nader kan ingaan.

5. Konzernprüfung.

Het Generalbericht geeft eerst een overzicht van de wettelijke bepalingen of waar die niet zijn, algemeene gebruiken omtrent de boekhouding van een holding-company en haar subsidiaries, hoewel deze begrippen niet geheel overeenstemmen met wat de Duitse wetgeving onder een Konzern verstaat. Ook en voornamelijk de opstelling van de jaarbalansen wordt daarbij behandeld. Daarna worden eenige punten uit de praktijk naar voren gebracht, waarbij blijkt hoe moeilijk het soms is om te beslissen of een onderneming als deel van een Konzern moet worden beschouwd. In het eene land (Duitsland) geldt als beslissende factor de vraag of men beslissenden invloed op het beheer heeft, in andere landen de vraag of men houder is van een voldoende groot deel van het aandeelenkapitaal. De opstelling van geconsolideerde jaarrekeningen is daarvan in sterke mate afhankelijk.

Een aantal suggesties betreffende de samenstelling van te publiceren jaarrekeningen en jaarverslagen worden dan uit de verschillende referaten overgenomen.

De moeilijkheden voortvloeiende uit verschillende geldsoorten en koersen, handelingen tusschen de deelgenoten onderling, de belangen van minderheden, de waardebepaling van beleggingen in ondergeschikte ondernemingen, reserves bij subsidiaries en de behandeling van de winst behaald in subsidiaries passeeren alle de revue.

Bij de bespreking van de accountantsverantwoordelijkheid komt de referent tot de conclusie: In conclusion, as with all audit work, the accountant must to a considerable extent rely on his own judgement and consider each case according to its own particular circumstances.

6. Steuerprüfung.

Ik zie er vanaf een resumé van dit referaat te geven. Door de enorme verscheidenheid van wettelijke regelingen was de referent genoodzaakt een groot deel van het rapport te doen bestaan uit uittreksels uit de rapporten van de verschillende landen. Hij wijst er uitdrukkelijk op, dat de public-accountant door de instelling van Staats-belastingaccountants moeilijkheden kan ondervinden, voortspruitende uit ander inzicht. In dat opzicht is de toestand in Engeland ideaal, waar de professional accountant bijna steeds door onderhandelingen met de

tax-authorities een naar zijn overtuiging met wet en gewoonte overeenstemmende aanslag weet te verkrijgen. Engeland kent geen staatsambtenaarbelastingaccountant. Daarentegen is in Duitschland voorgeschreven dat eenmaal in 3 jaar van alle ondernemingen de boeken door den Betriebsprüfungsdienst van de Reichsfinanzverwaltung gecontroleerd moeten worden.

Belangstellenden verwijs ik verder naar het referaat.

7. Sonstige Prüfungs- und Beratungsarbeit.

De samensteller van dit algemeen referaat, wijst erop, dat ook hem uit de bestudering van de referaten der verschillende landen gebleken is, dat de ontwikkeling van het beroep zoo nauw verbonden is met de politieke, sociale, economische en rechtstoestanden der betreffende landen, dat het onmogelijk en onbillijk zou zijn het met denzelfden maatstaf te willen meten als andere vrije beroepen.

Onder het hoofd Prüfungsaufgaben zegt de referent opmerkelijke dingen in verband met het beoordeelen van de bedrijfsleiding en de noodzakelijkheid om de algemeen economische en financiële markttenenden in de beoordeeling te betrekken. Overigens vallen ook in dit referaat natuurlijk de tegenstellingen in verschillende opvattingen op.

Over de adviseerende taak wordt gesproken in verband met de organisatie der onderneming, en de inrichting der boekhouding, waarbij hij de opmerking maakt, dat in de referaten weinig aandacht is gegeven aan begroting, kostprijsberekening, verdeling van kosten, enz., waar de adviseerende taak van den accountant hem van groot gewicht voorkomt. Onder diverse adviseerende werkzaamheden komt dan, op grond van het Duitse rapport, ook de Steuerberatung en de Devisenberatung ter sprake. In verband met al deze functies werd in het Duitse rapport een specialiseering in het beroep bepleit, waarvan de algemeene referent echter een tegenstander is.

Verskillende andere werkzaamheden als „beheeren van vermogens” e.a. worden dan verder besproken.

8. Grundsätze der Kalkulation und öffentliche Preiskontrolle.

De referent klaagt zich dat in de referaten der landen de grondbeginselen zoo weinig zijn toegelicht, maar dat zij zich bepaald hebben tot het beschrijven van de regeringsmaatregelen in dit verband. Ook omtrent het resultaat van die maatregelen is nog weinig te vinden, waarschijnlijk, omdat de meeste regeringsbemoeiingen nog te jong zijn, om daarover al een oordeel te hebben. In de meeste landen is de prijscontrole algemeen en grondig geregeld. Daardoor kon ook in dat referaat een behandeling voorkomen van de praktische toepassing van wetenschappelijke kostprijsbeginselen.

Voor de samenstelling van dit overzicht had ik de beschikking over de boekjes, die kort voor de vergaderingen beschikbaar gesteld werden voor de congresbezoekers. Daarin komen naast de Generalberichte de referaten der verschillende landen slechts in een kort uittreksel voor. Volledige banden, bevattende dus naast de „Generalberichte” ook de volledige „Nationalberichte” zijn voor elk onderwerp afzonderlijk verkrijgbaar tegen R.M. 5. — per deel. Elk deel bestaat uit circa 200—250 bladz. druks.

Bovendien wordt een volledig Kongressarchiv t.z.t. verkrijgbaar gesteld, kosten R.M. 30.— bij vooruitbestelling en R.M. 35.— in den boekhandel. Het Kongressarchiv zal uit 4 deelen bestaan, tezamen circa 2700 bladzijden. Ook de langs electrischen weg opgenomen toespraken van de debaters zullen daarin worden opgenomen.

G. H.